

İLK
Kitap
yayınevi

OYUN
SIR VE ÇIĞLIK
Hamdi Demirel

Tilki Kitap©

www.tilkikitap.com

kitap@matbumedya.com

0850 304 22 03

Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik

Yayın Yönetmeni: Sinan Kocaman

Editör: Hanife Sarıtaş

Son Okuma: Alev Sevgi

Sayfa Tasarım: Efe Bozkurt

Kapak Tasarım: Efe Bozkurt

Kitappad
com

Kitaplobi
com

Kitapşeyleri
com

1. Basım, İstanbul, Nisan 2025

ISBN: 978-625-6130-93-7

Tilki Kitap Matbaa / İstanbul

Matbaa Sertifika No: 48138

Eserin tüm telif hakları yazara aittir. Yazar, bu baskı için basım-satış-dağıtım-tanıtım haklarını Tilki Kitap'a devretmiştir. Yazar, eserin kapak dahil içeriğindeki tüm materyallerin (metin, görsel öge, tablo...) yasal ve fikri sorumluluğunu kabul etmiştir. Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

OYUN
SIR VE ÇIĞLIK

Hamdi Demirel

ÖN SÖZ

Bizim en mutlu olduğumuz, keyiften katıla katıla güldüğümüz anda, dünyanın başka yerlerinde kim bilir ne acı hayatlar yaşanmaktadır. Ya da bunun tersi de olabilir. Hayatta her şey sağ olan baş içindir. Hiçbir şey sonsuza kadar sürüp gitmez.

Fakat hayat insanın yaşadığı andır. Geçmiş çabuk unutulur, gelecek ise bilinmez. Yaşadığımız an önemlidir bizim için; anda gelecekle ilgili düşüncelerimiz, hayallerimiz de buna dâhildir. Fakat gelecekle ilgili, gerçekleşmesini arzu ettiğimiz şeyler için, hiç kimse garanti veremez.

Ama gene de biz gelecekle ilgili planlar yapmaya, hayaller kurmaya devam ederiz. Etmeliyiz de. Bu insan olmamızın, fitratımızın gereğidir. Aksi halde yaşamın gereklerini yerine getirmekten imtina ederiz. Günlük çalışır, günlük üretir ve günlük tüketiriz.

Oysa doğanın ve yaşayacağımız hayatın sürprizlerine karşı da hazırlıklı olmalıyız. Bu bakımdan elbette gelecekle ilgili hayaller kuracak ve bu hayallerimizi gerçekleştirmek için planlar yapacak ve çalışacağız. Buradaki ince nokta mutlaktır.

İşte asıl sıkıntı bu “mutlak” ile başlar. Oysa Yüce Yaradan’ın bize bahsettiği cüzi iradeyle, mutlak olanı gerçekleştirmek doğrudan bizim elimizde olan bir şey değildir. Her insanın bir kader çizgisi vardır. İnsan bu kader çizgisinde bazen düz bazen zikzaklar çizerek ilerler. Bazen yukarı çıkar bazen aşağı düşer. Fakat

kader çizgini aşırı zorlarsan, “ben” dersen, gerçek ben seni eğer, bükür ve gene kendi istediği çizgiye, yani hizaya getirir.

İşte yazarımız, yaşanmış birkaç gerçek olayı sentezleyerek, içinde yaşamış olduğumuz çevrenin hayatımız üzerindeki siyasi, iktisadi ve sosyal getirilerinin, insan psikolojisi üzerindeki etkilerini, olaylar ve olgular üzerinden ele almış, zevkle okurken kendimizi de içinde bulabileceğimiz ve kendimize hisseler çıkaracağımız “Oyun-Sır ve Çılgılık” adlı eserini, biz okurların takdirine sunmuştur.

Bir zamanlar, bana ve birçok öğrenciye ilham olan, ufkumuzu genişleten öğretmenim, bugün bu eserle okurlarına da aynı ilhamı sunuyor. Bir öğretmenin yalnızca bilgi aktarmakla kalmayıp, öğrencilerine yaşam boyu sürecek bir bakış açısı kazandırması, onların ruhuna dokunabilmesi ne büyük bir anlam taşır... Onun cesaretle kaleme aldığı bu kitap, yalnızca bir anlatı değil; aynı zamanda insan ruhunun iniş çıkışlarına, hayallerine ve kaderle olan kesişimine dair derin bir yolculuk. Hayatın bilinmezleri içinde kaybolan herkes, burada kendi hikâyesinden izler bulacak, zaman zaman sorgulayacak, belki de kendi yolunu yeniden çizecektir.

Yıllar önce, sınıfında oturan küçük çocukların dünyasına ışık tutan değerli öğretmenim, şimdi de kalemiyle, yaşanmış hikâyeler üzerinden nice hayatlara dokunmaya devam etmektedir... Öğretmenimin diğer kitaplarında olduğu gibi, “Oyun-Sır ve Çılgılık” kitabının da soluksuz okunacağından eminim. Çünkü bu kitap sayesinde tüm okuyucular, zamanı, mekânı, olayları birlikte yaşayacak, olayları birlikte yorumlayacaklardır.

Unutmayalım, bir olayın birden fazla nedeni olabileceği gibi birden fazla sonuçları da olacaktır. Haliyle yorumlarda birbirinden farklı olacaktır. Romanımızın kahramanı Celal’in yaşadığı ve çevresinde cereyan eden olaylar “nasıl olur?” yerine “biz olsaydık

ne yapardık” sorusuna cevap arayarak, biz okuyucuları duygudaşlık yapmaya zorlayacaktır.

Zevkli okumalar dileklerle...

Erdal GÜLER

BİRİNCİ BÖLÜM

Gün ışığa doymuş, güneş yavaş yavaş dağların arkasına çekilirken, kerpiç evlerin duvar diplerinde üçerli beşerli toplanmış olan köyün erkeklerinin gözleri, kulakları, akşamın gölgelediği dağ eteklerindedi. Her zaman gün batmadan köyde olan nahır, o gün nedense gecikmişti.

Caminin hemen yanındaki çeşmede abdest alan yaşlılar ise cami duvarının dibindeki çakıl duvarın üzerine sıralanmış, köyün âlimi, Cevher Hocanın namaz öncesi vaazlarını dinliyorlardı.

Köyün baş korucusu İbrahim emmi de abdestini almış, gömleğinin kollarını indirmekle uğraşırken, yanından ayırmadığı sadık dostu kangalın gözlerine dikkat kesildi. Bu akıllı, sadık hayvan, sanki ona bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Bu bakışları çok iyi tanıyordu İbrahim emmi. Hayvan, bir şeyler sezdiği zaman sahibine böyle bakardı. Şimdi sadece bakmıyor derin derin uluyordu. Bu insanın içini titreten karamsar bir ulumaydı. İbrahim emmi, “Hayırdır inşallah” diye iç geçirip, kangalın başını okşayarak onu rahatlatmaya çalışırken, cami duvarının dibinde, tara tünemiş tavuklar gibi bekleyen köylülerine dönerek:

-Cemaat, bugün nahır biraz fazla gecikti. Ne çobanlardan ha! Ho! Sesleri, ne de koyunların meleme sesi var. İnşallah bir aksilik yoktur. Diye söze karıştı.

Cevher Hocanın nasihatlerini dinleyen cemaatten bazıları, “Burada vaaz dinliyoruz. Sen hala dünyanın geçici nimetlerinin peşinde, nefsinin emrindesin.” der gibi kaşlarını kaldırmış, bu münasebetsiz adama dik dik bakarken, ellerinde bakraçlar, otlak-

tan gelecek koyunları sağlamak için bekleyen kadınlarında sabırsızlandıkları, aralarındaki hararetli konuşmalardan belli oluyordu.

Çevresini saran cemaatin gerildiğini fark eden Cevher Hoca:

-Dünya nimetleri için endişelendiğiniz kadar, mutlak olan ahretiniz içinde endişelenirseniz, mümin kardeşinizi kınamanın, incitmenin ne kadar boş ve kötü bir amel olduğunu anlarsınız.

Cevher Hocanın bu sözü üzerine, kibirle kalkan başlar ve kalık kaşlar aşağı düşmüştü. Ufuktaki son kızılılıkta solarken minareden ezan sesinin yükselmesiyle, köyün zağar itlerinin de uluma sesleri, köyün sokaklarında, semalarında dalga dalga yükseldi. Bu ulumalar, tedirgin bekleyen köylülerin içini titretirken, yaşlı cemaat Cevher Hocanın arkasında çoktan saf tutmuştu. Hocanın, Zilzal Suresi'ni okuması, cemaat tarafından, hocanın da bir şeylerin yolunda gitmediğinden endişe duyduğunu, şeklinde yorumlandı.

Dışarıda ise zağar itlerin ulumaları duracak gibi değildi. Sanki bir duruma layık söyleyerek, ağıtlar yakıyorlardı. Bu ağıtlara cevap Ağrı Dağı'nın eteklerinden, çoban köpeklerinden geldi. Kangal, tok sesiyle uzun uzun uluyarak onlara cevap verdi. Az sonra da koyun sesleri onlara eşlik etti.

Ağrı Dağı'nın yamaçlarındaki otlaklarda beslenip, memelerini sütle dolduran koyunlar, akşamın alaca karanlığında mele-yerek yamaçtan aşağı köye doğru sökün etmişlerdi. Analarının sesini duyan kuzuların, bir an önce analarının bu süt dolu memelerini ağızlarına almak için sabırsızlandıkları, kuyruk titretmelerinden rahatlıkla anlaşılıyordu.

Koyunların sesini duyan kadınlar sağıma gitmek için bakraçlarını almadan önce, seki kapılarını açmış, kuzuları özgür bırakmışlardı. Analarının sütü, öncelikle yavrularının hakkıydı. Kuzular karınlarını doyurduktan sonra, geriye kalan ne varsa onu

sağacak, onunla yetineceklerdi. Koyunların, kuzularına koşmaları, kuzuların analarını aramaları, seyredilmesi ve ibret alınması gereken bir tablo gibiydi. Koyunlar, kuzularını meleyerek süt dolu memelerine davet ederken, kuzular da o kadar koyunun içinde annelerini arayıp, buluyor, anne memesine kavuşmanın verdiği neşeyle, küçük kuyruklarını titretip, burunlarıyla süt haznesini döverek, ağızlarını sütle dolduruyorlardı.

Kadınlar, ellerinde bakraçlar, “Bu kadar yeter. Biraz da bize bırakın.” dercesine kuzuların bacaklarından tutup çekiyor, iştahlı kuzularla süt kapma yarışına girmişlerdi. Fakat bir anormallik vardı. Bazı kuzular analarını bulamamış, ortada dolanıyor, açlıklarını bastırmak için rast gele koyunların memelerine sarılıyordu. Koyunlar ise kendi yavrusu olmayan bu kuzuları, ayaklarıyla itiyor, tos vurarak onları, ötelemeye çalışıyorlardı.

Sadece kuzuların bir kısmı ortada kalmamıştı. Eli bakraçlı bazı kadınlar da sağmak için kendi koyunlarını arıyorlardı. Fakat koyunlar eksikti. Çobanlar ise ortalıkta görünmüyorlardı.

Akşam namazından çıkan cemaate, kadınların serzenişinden, bir aksilik olduğunu anlamıştı. Korucu başı İbrahim emminin emriyle korucular silahlarını kapıp, otlakları taramaya, çobanları aramaya başlamışlardı. Oldukça temkinliydi. Çünkü bu tür vakalar, çevre köylerde de yaşanmaya başlanmıştı. On metre sağlı sollu, arkalı önlü aralıklarla, ağaçları, çalılıkları kendilerine siper ederek, köyden bir buçuk kilometre uzaklaşmışlardı ki, köyün yaklaşık iki kilometre uzağındaki Deliktaş kayalıklarından boğuk seslerin geldiğini fark ettiler.

İkişer, üçerli guruplara ayrılarak, araziye tarayıp, sesin geldiği tarafa doğru ilerlediler. Yaklaştıkça gelen ses daha da netleşmiş, anlaşılır olmuştu. Biri:

-İmdaaaat! diyerek, yardım çağrısında bulunuyordu.

İrkilmişlerdi. Çünkü bu, bir tuzak da olabilirdi. Korucu başının bir el işaretleriyle, hemen mevzi alıp, beklemeye başladılar. Yanılmamışlardı. Biri yardım istiyordu. Neler olduğunu anlamak için korucu başı, mevzilenmiş, bekleyen arkadaşlarına, “Beni koruyun” diyerek yüksek otlar arasında sürünerek, az ilerideki kayalık alana doğru ilerledi. Şimdi sadece imdat sesini değil, bir yaralının inlemelerini de duyabiliyordu. Kısa bir süre hiçbir şey yapmadan bekledi. Karşıdaki durumu anlamaya, emin olmaya çalışıyordu. Arada bir başını yükseltiyor, fakat loş karanlıkta kimseyi göremiyordu. Sesini çok yükseltmeden:

-Kimsin? diye seslendi.

-Ben, çoban Arif.

-Ben de korucu başı İbrahim. Ne oldu?

-Baskına uğradık. Teröristler üç oğlumu ve koyunları alıp gittiler.

Korucu başı, Çoban Arif’in sesini tanımişti tanınmasına da, gene de “Ne olur, ne olmaz” diyerek, tedbiri elden bırakmak istemiyordu.

-Tamam. Şimdi başını kaldır, eller ensede bana yaklaş.

-Ayağa kalkamıyorum. Bacaklarım yerinde değil gibi.

Korucu başı biraz daha yaklaştı. Fakat gene kimse görünmüyordu.

-Bak iyice yaklaştım. Ama seni göremiyorum.

-Delik taşın içine sığındım.

Deliktaş, pur arazide yağmur ve rüzgâr aşındırmasıyla oluşmuş doğal bir mağaraydı. İçinden den, buz gibi su kaynıyordu. Zamanın da, bura da yaşayan gayrimüslimler, yeni doğan çocuklarını buraya getiriyor, papaz bu buz gibi suyu, çocuğun başından aşağı dökerek vaftiz ediyordu. Gayrimüslimler, tehcir edilince de, yörenin Müslüman sakinleri burayı kutsal bilmiş, ziyaret yeri olarak kullanmaya başlamışlardı.

Anlaşılan, yaşlı çoban da “Burası kutsal bir yer. Yardım gelene kadar burada bana bir şey olmaz” diye düşünmüş olacak ki sürünerek gelip buraya sığınmıştı.

Korucu başı, şapkasını silahının ucuna takıp, otların arasında biraz daha sürünerek ilerledi. Karşıda bir hareket yoktu. Arada bir, sadece yaşlı çobanın inilti sesleri geliyordu.

Kafasını kaldırmadan rast gele yaylım ateşine başladı. Aynı anda diğer korucularda ne için, nereye ateş ettiklerini bilmeden mermi harcamaya başlamışlardı. Silah sesleri köyde de duyulmuş, herkes caminin önündeki köy meydanında Cevher Hocanın etrafında toplanmışlardı. Her kafadan bir ses geliyordu.

-Teröristlerle, korucular çatışıyor her halde.

-Ya köye de gelirlerse.

-Saçmalama, köye gelemezler. Cevher Hocanın nefesi

-Saçmalama. Cevher Hocanın nefesi kuvvetlidir. Cesaret edemezler.

-Ne çatışması. Çatışma öylemi olur. Korucular çobanlara ses veriyor olmalılar.

Yarı korku, yarı heyecan haleti ruhiye halinde bu konuşmalar sürüp giderken, silah seslerini umursamıyor, korkmuyormuş gibi dik durmaya çalışanlarda, aslında içlerinden Ayetel Kürsi okuyup duruyorlardı.

Silah sesleri birden susmuş, yorumcularda susmuş, ortalığı derin, sessiz bir bekleyiş sarmıştı.

Bu arada korucu başı, ustaca manevralarla, otların arasından süzülerek, nihayet Delik taş'a ulaşmıştı. Yaralı gerçekten de, genç çobanların babalarıydı.

Teröristler, ses çıkarmamaya özen göstermiş, silah kullanmamışlardı. Çoban başını, ya kendilerine teslim etmek istemediği için ya da köye zamanında gidip, haber vermesin diye de, adamı

fena dövmüşlerdi. Yaşlı adamın bir bacağı da kırıktı. Adam, kendini öldürmedikleri için şükredip duruyordu.

Büyük sürüyü, dağda yürütmek, saklamak zor olduğundan, “Şimdilik bunlarla idare ederiz. Zamanı geldi mi bir baskın daha yapıp, ihtiyacımız olanı alır gideriz.” diyerek, sürüyü başıboş bırakıp gitmişlerdi. Hava kararmaya başlayınca da hayvanlar içgüdüsel olarak köyün yoluna tutmuşlardı.

Ağrı Dağı'nın eteklerinde hayat zordu. İnsanların yüz tenleri, yazın güneş yanığından, kışın ayaz ve sazaktan kavrulmuş buğday rengiydi. Ama gene de mutluydular.

Ağrı Dağı'nın bağırını yarıp gelen buz gibi suları içiyor, konularını bu yüksek çayırlarda otlatıyor, atlarını özgürce koşturuyorlardı.

Sınır ticareti sayesinde yağ, peynir, yün, canlı hayvan satıyor, iyi de para kazanıyorlardı. Geçim sıkıntıları yok gibiydi. Fakat son üç dört yıldır, ağızlarının tadı bozulmuş, huzurları kaçmaya başlamıştı. Bölgelerinde akıllarının pek ermediği bir şeyler oluyordu. Tanımadıkları, bazılarının dillerini bile anlamadıkları silahlı insanlar, yakınlarında dolaşıp duruyorlardı. Terörist diyorlardı, ama kimdi bu teröristler: kimileri, İran sınırından, kimileri Ermenistan sınırından sızıp geliyor: köyleri dolaşıyor, katıklarına ortak oluyor, ne hikmetse bunlara.”

“Buralarda ne geziyorsunuz, ne istiyorsunuz? Burası Türkiye” diyecek, tek bir devlet yetkilisi karşlarına çıkmıyordu.

Bu nedenle köyler yavaş yavaş boşalmaya başlamıştı. Oysa toprakları adımlayan insan varsa, o topraklar işleniyorsa, insanlar toprağa sahip çıkıyorsa toprak anlam kazanır, değer bulur, vatan olurdu.

Devlet güvenlik, sağlık, eğitim vb. hizmet demekti.

Zamanın idarecileri geçte olsa bunu anlamış olacaklar ki, bölgeye bazı yatırımlar gelmeye başlamıştı. Köy-kent, Tarım Kentleri

projeleri kapsamında, bölgede elde edilen ürünler değerlendirilecek, istihdam yaratılacak, gençlerin iş aramak için batıya göçleri duracak, en önemlisi de terör örgütünün kucağına düşmeleri önlenecekti. Terörle en iyi mücadele, onun istismar yollarını kapatmak, faaliyet alanlarını daraltmaktı.

Köyün en önemli geçim kaynağı koyun ve onlardan elde edilen yündü. Bu bakımdan koyun, köylüler için ekmek demekti, geçim demekti, yaşama tutunmak demekti. Lakin köylerinde ilk kez zuhur eden bu olay, hemen herkeste derin bir korku ve endişe yaratmıştı. Koyun yoksa burada hayatta yoktu. Oysa bozkırlar ot kaynıyordu. Verimli bu otlaklarda beslenen koyunlardan elde edilen yapağılarda oldukça kaliteliydi.

Aslında devlette bunun farkındaydı. Bir yandan terörle mücadele etmeye çalışırken, bir yandan da göçü önleyecek tedbirler almıyor değildi.

Köy, birçok köyün kavşak noktasındaydı. Bu bakımdan hükümetin almış olduğu bir kararla “Tarım kenti” projesine dâhil edilmişti.

Proje dâhilinde, bu köye sağlık ocağı, veteriner kliniği, ilköğretim okulu yapılmış, bir de çevre köylerinde katılımıyla, “Köy ve köylü kalkındırma kooperatifi” kurulmuştu. Kooperatifin topladığı koyun yünleri ve Iğdır’da yetiştirilen pamukların bölgede değerlendirilmesi içinde, devlet desteğiyle, bir iplik fabrikası da açılmıştı. Bölge de huzur ve güvenliği sağlamak için de köye yakın bir bölgedeki akarsu kenarına Jandarma Komando Bölüğü yerleştirilmişti.

Fakat köylerdeki bu huzur birilerinin hoşuna gitmiyordu. İşleyen bu çarkın dişlilerine çomak sokup, dişlileri kırmak, kooperatifi dağıtmak, fabrikayı işlemez hale getirmek için birileri pusuya yatmış, fırsat kolluyorlardı. Böylece işsiz güçsüz, çaresiz

kalan köy gençlerini, süslü vaatlerle kandırarak, dağa çıkarıp örgüte katılmaya daha rahat ikna edebileceklerdi.

Zamanın aleyhlerine işlediğinin de farkındaydılar. Devlet, her geçen gün bölgedeki gücünü artırıyor, İstismar alanlarını daraltıyordu. Bu bakımdan ellerini çabuk tutmalıydılar.

Bir gün akşama doğru, yakın köylerden birinde karşılıklı silah sesleri yükselmeye başlamış, fısıltı gazetelerinin “Teröristler yakın köylere baskı düzenliyor” haberleri üzerine, jandarma komandoları ve korucular o bölgeye intikal etmişti. Gerçekten de köye uzaktan taciz ateşi yapılıyordu. Fakat bunun bir şaşırtmaca olduğu, çok geçmeden anlaşılmıştı. Teröristlerin asıl hedefi proje köyüdü. Yakın köylere taciz ateşinde bulunup, jandarma ve korucuları o bölgeye çekerken, asıl hedefe, üç koldan girmiş, köyün bütün erkeklerini köy meydanının da toplamışlardı. Bu erkeklerin çoğu yaşlı ve henüz on dört yaşını doldurmuş veya doldurmamış gençlerden oluşuyordu.

Oysa o sırada, ismi okunanların, işe yarar gençlerin çoğu fabrika da akşam vardiyasının dalarındaydı. Belli ki bunu da biliyorlardı. Gene de, orada olmayan erkeklerin evleri, tek tek arandı. Belliydi ki onlara bu isimleri veren, köyden terör işbirlikçileri vardı.

Bu arada evin birinden keleş sesleri yükseldi. Bu ev korucu başı İbrahim emminin eviydi. İbrahim emminin büyük oğlu da hem korucu hem de fabrikada çalışıyordu. Bir bakıma fabrikanın güvenliğinden de o sorumluydu.

Fatma teyze, teröristlerin eve doğru geldiklerini fark edince, diğer çocuklarını duvara gömülü yüklükteki yatakların arasına, daha kundaktaki en küçük kızını da şalvarının içine saklamıştı. Teröristler daha ergen olan Celal ile ağabeyi Celil’in peşindeydiler. Oysa Celil o sırada fabrika da Celal ise yüklükteki yatakların